

บทที่ 4

ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสุขภาพชุมชนเพื่อความมั่นคง

การวิจัย เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสุขภาพของชุมชนเพื่อความมั่นคงของชาติ เป็น การอธิบาย ศักยภาพ การมีส่วนร่วมการจัดการด้านสุขภาพของชุมชน และปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อ กระบวนการจัดการด้านสุขภาพของชุมชน เพื่อการจัดทำข้อเสนอ พัฒนายุทธศาสตร์การจัดการด้าน สุขภาพของชุมชนอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับการพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่พึงประสงค์ของชุมชน ในทุกระดับของการจัดบริการสุขภาพภาครัฐ ตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) ในพื้นที่ 4 จังหวัด จากทุกภูมิภาค ตามรายละเอียดที่กล่าวมาเบื้องต้น จากผลการศึกษาขอ นำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการด้านสุขภาพ ของชุมชนเพื่อความมั่นคงของชาติในประเด็น ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างระบบบริการสุขภาพให้ได้มาตรฐานในทุกระดับ ตอบสนองปัญหาสุขภาพและพัฒนาระบบส่งต่อ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งของภาคีสุขภาพ ในการสร้างสุขภาพ การป้องกัน และควบคุมโรค การบริการเชิงรุก

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาระบบเฝ้าระวังเตือนภัยและจัดการภัยพิบัติและภัยสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างกลไกกลางระดับชาติในการอภิบาลและบริหารจัดการทรัพยากรสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างระบบบริการสุขภาพให้ได้มาตรฐานในทุกระดับ

การเสริมสร้างระบบบริการสุขภาพเพื่อตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพ และพัฒนาระบบส่ง ต่อที่ไร้รอยต่อ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) ทั้งในระดับชาติ และระดับชุมชนเป็นการวางแผนระยะปี 2556-2560 ซึ่งถือเป็นแผนแม่บทด้านสุขภาพของประเทศ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการให้บริการในทุกระดับให้ได้มาตรฐาน ประชาชนเข้าถึงบริการ ได้อย่างมีคุณภาพทั้งภาวะปกติและภาวะฉุกเฉิน มีการกระจายทรัพยากร สุขภาพที่เหมาะสม โดยมีบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่เพียงพอในทุกระดับ มีการใช้ เทคโนโลยีทางการแพทย์อย่างเหมาะสม คำนึงถึงพัฒนาความเชี่ยวชาญด้านการแพทย์เฉพาะทางให้ ครอบคลุมพื้นที่ตามความจำเป็น ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้สะดวก มีคุณภาพมาตรฐานที่ดี

ในทุกระดับ จัดบริการสุขภาพในกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ คนชายขอบ พัฒนาการเข้าถึงระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินให้ครอบคลุมมากขึ้น พัฒนาระบบส่งต่อโดยประชาชนไม่ถูกปฏิเสธการส่งต่อและได้รับการดูแลที่ดีระหว่างการส่งต่อ ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของผู้ป่วยในการรับบริการ ขยายขีดความสามารถในการบำบัดรักษาเสพติด สร้างกลไกเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการไกล่เกลี่ยลดความขัดแย้งระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการเมื่อเกิดภาวะไม่พึงประสงค์ สนับสนุนให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันระหว่างบุคลากรทางการแพทย์และประชาชนในเรื่องกระบวนการรักษา สิทธิประโยชน์ และความคาดหวังเพื่อผู้ให้บริการสามารถปฏิบัติงานอย่างมีความสุข ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ ให้ครอบคลุมตามความจำเป็น ดังนี้

1. ทบทวนโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการกระทรวงสาธารณสุข

การทบทวนการจัดโครงสร้างกระทรวงสาธารณสุขให้ครอบคลุมบทบาทเพื่อบริหารจัดการทั้งระบบในเรื่องดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูล เพื่อใช้กำหนดนโยบายเป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของกระทรวง
2. กำกับ เร่งรัด ติดตาม และประเมินผล รวมทั้งประสานการปฏิบัติราชการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวง
3. ผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพ รวมทั้งศึกษา วิเคราะห์วิจัย พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านระบบบริการสุขภาพ และด้านการพยาบาลแก่องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. จัดบริการสุขภาพคุณภาพ
5. พัฒนายุทธศาสตร์การบริหารของกระทรวง
6. จัดสรรและบริหารทรัพยากรของกระทรวง เพื่อให้เกิดการประหยัด คุ่มค่า
7. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารงานและการบริการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวง
8. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการพัฒนากระบวนการสุขภาพ

2. ข้อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ

- 1.กำหนดทิศทางการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการสุขภาพบนพื้นฐานของข้อมูล การศึกษาวิจัย และความรู้
- 2.กำกับควบคุม ดูแล ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาระบบบริการสุขภาพในภาพรวมครอบคลุมทั้งหน่วยบริการของรัฐและหน่วยเอกชน
- 3.กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ ร่วมกับสภาวิชาชีพและสถาบันการศึกษา โดยกำหนดมาตรการอภิบาลรักษากำลังคน และการกระจายกำลังคนอย่างเป็นธรรม เพื่อให้เพียงพอต่อการดูแลสุขภาพของประชาชน
- 4.การอภิบาลระบบบริการสุขภาพในภาพรวม อีกทั้งปัจจุบันมีรูปแบบการบริหารงานสถานพยาบาลรัฐในรูปแบบใหม่ๆ เช่น องค์กรมหาชน เครือข่ายหน่วยบริการฯลฯ ที่เป็นทางเลือกการปฏิรูปสถานพยาบาลรัฐ แทนรูปแบบการถ่ายโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายกระจายอำนาจ
- 5.พัฒนายุทธศาสตร์การบริหารงานที่สนับสนุนการบูรณาการและการมีส่วนร่วมขององค์กรต่างๆ
- 6.จัดสรรและพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรของกระทรวง เพื่อให้เกิดการประหยัด คุ่มค่าและสมประโยชน์
- 7.พัฒนามาตรฐานระบบข้อมูลและสนับสนุนการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารงานและการบริการของหน่วยงานในระบบสุขภาพ
- 8.ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทุกระดับ โดยเฉพาะระบบการส่งต่อ

ตารางที่ 6 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างระบบบริการสุขภาพให้ได้มาตรฐานในทุกระดับตอบสนอง
ปัญหาสุขภาพและพัฒนารองต่อ

ยุทธศาสตร์	วัตถุประสงค์	กลวิธีและมาตรการ
1. เสริมสร้างระบบบริการสุขภาพให้มีมาตรฐานในทุกระดับ	1. เพื่อสร้างระบบบริการสุขภาพที่มีคุณภาพมาตรฐานที่ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรม 2. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการ	1. เพิ่มขีดความสามารถของบริการปฐมภูมิให้มีมาตรฐานและสอดคล้องกับปัญหาของชุมชน 2. พัฒนาระบบมาตรฐานบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข และความเชี่ยวชาญเฉพาะในแต่ละระดับ 3. พัฒนาระบบการดูแลระยะยาว (Long-term Care) เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ 4. จัดสรรทรัพยากร โดยยึดแผนการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) เป็นกรอบในการกระจายทรัพยากร 5. พัฒนาระบบส่งต่อทุกระดับให้มีประสิทธิภาพไร้รอยต่อ 6. สร้างระบบความปลอดภัยของผู้ป่วยและกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี 7. พัฒนาระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินให้มีความครอบคลุมประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้ทั้งภาวะปกติและภาวะภัยพิบัติ 8. ส่งเสริมการจัดบริการสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) ที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อบริการสุขภาพโดยรวมของคนไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งของภาคีสุขภาพ

การเสริมสร้างความเข้มแข็งภาคีสุขภาพในการจัดการระบบสุขภาพชุมชน การดูแลรักษาฟื้นฟูในชุมชน การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรค การบริการเชิงรุก ตลอดจนการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพบนพื้นฐานภูมิปัญญาไทย ส่งเสริมบทบาทของประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายสุขภาพให้มีศักยภาพ ในการดูแลสุขภาพที่ดี และร่วมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ พัฒนาศักยภาพวิธีการดูแลสุขภาพจากภูมิปัญญาไทยให้มีความปลอดภัย มีคุณภาพ จึงต้องจัดทำข้อเสนอยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของภาคีสุขภาพ ในการสร้างสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรค การบริการเชิงรุก

1. ทบทวนโครงสร้างการดูแลระบบชุมชน

ระบบสุขภาพชุมชนเป็นจุดสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ กระบวนการและกิจกรรมที่ดำเนินการในชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนได้ จะสร้างความมั่นคงทางสังคม ความมั่นคงของมนุษย์ อันจะส่งผลต่อความมั่นคงของชาติได้ กระทรวงสาธารณสุขในฐานะผู้ดูแลระบบสุขภาพชุมชน ควร ปรับเปลี่ยนโครงสร้างและระบบการบริหารงานโดยตั้ง “คณะกรรมการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ” ขึ้น โดยทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการ และปรับบทบาท ยุทธศาสตร์โดยเน้นการทำงานด้านวิชาการ การประสานเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายการทำงาน มีกลไกดูแลภาพรวมพร้อมระบบติดตามและประเมินผล ตลอดจนพัฒนาระบบสร้างเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

1. คณะกรรมการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ มีบทบาทหน้าที่เน้นหนักการกำหนดทิศทางนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการจัดสรรทรัพยากรในภาพรวมของระดับประเทศ รวมถึงการอภิบาลระบบสร้างเสริมสุขภาพ ขับเคลื่อนการสร้างเสริมสุขภาพที่มีประชาชนเป็นเป้าหมาย มีเครือข่ายที่เข้มแข็งเป็นเงื่อนไขของความสำเร็จสนับสนุนให้มี ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์จากภายนอก ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิของกระทรวง เพื่อประเมินสถานการณ์และบริบทการสร้างเสริมสุขภาพ แลกเปลี่ยนทัศนะ และให้ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ตลอดจนมาตรการแก้ไขปัญหที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางการทำงานแก่ผู้บริหารและหน่วยงานของกรม กรมวิชาการต้องพัฒนากลไกการติดตามและประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์ รวมทั้งติดตามประเมินผลภายในแผนงานและโครงการของหน่วยงาน ซึ่งอาจมีบุคคลภายนอกร่วมด้วยหรือใช้วิธี Outsourcing ไปยังสถาบันวิชาการภายนอกกรม

2. หน่วยงานระดับเขต มีบทบาทหน้าที่สร้างระบบเครือข่ายหน่วยบริการสำหรับบริการหลัก (พวงบริการ) มี Functional Service Plan มี Contracting Unit for Regional Care และ มีหน่วยบริหาร 4 ระดับ คือ

1.กระทรวง (ส่วนกลาง)

2. หน่วยบริหารระดับเขต

3 หน่วยบริหารระดับระดับจังหวัด คือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และ

4.หน่วยบริหารระดับอำเภอ คือ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ

บทบาทหน่วยงานระดับเขตมีภาคส่วนต่างๆ เข้ามาร่วมเป็นกรรมการ ต้องปรับเปลี่ยนให้สามารถเชื่อมโยงนโยบายและยุทธศาสตร์ของส่วนกลาง กับการแปลงนโยบายไปปฏิบัติในส่วนภูมิภาค ซึ่งมีใช้รูปแบบความสัมพันธ์แนวดิ่งในลักษณะเดิมหรือเป็นเพียงการตรวจราชการและนิเทศงานปกติแต่เป็นความสัมพันธ์เชิงยุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมให้จังหวัดและพื้นที่สามารถบริหารจัดการงานสร้างเสริมสุขภาพได้ด้วยตนเอง และเป็นการปรับเปลี่ยนบทบาทของผู้ตรวจราชการและสาธารณสุขนิเทศก์ไปจากเดิม

3.กลไกการบริหารจัดการด้านการเงินแม้ว่าในอนาคตกลไกการบริหารจัดการงบประมาณสร้างเสริมสุขภาพส่วนใหญ่จะยังคงอยู่ที่ สปสช. แต่ สปสช. สามารถใช้ความคล่องตัวยืดหยุ่นซึ่งเป็นจุดแข็งขององค์กร มาประสานการทำงานร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ โดยให้มีการปรึกษาหารือร่วมกันตั้งแต่การวางยุทธศาสตร์ เป้าหมายรูปแบบการดำเนินงาน งบประมาณ การออกแบบระบบบริหารจัดการ และระบบติดตามประเมินผล เพื่อให้บรรลุภารกิจของการสร้างเสริมสุขภาพร่วมกัน

2. ข้อเสนอยุทธศาสตร์การสร้างเสริมสุขภาพ

การเสริมสร้างความเข้มแข็งภาคีสุขภาพในการสร้างสุขภาพการป้องกันและควบคุมโรค การบริการเชิงรุก ตลอดจนการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพบนพื้นฐานภูมิปัญญาไทย ส่งเสริมบทบาทของประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายสุขภาพให้มีศักยภาพ ในการดูแลสุขภาพที่ดี และร่วมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ พัฒนาศักยภาพวิธีการดูแลสุขภาพจากภูมิปัญญาไทยให้มีความปลอดภัย มีคุณภาพ ดังนี้

1. กำหนดและพัฒนานโยบายยุทธศาสตร์และแผนงานหลักด้านการส่งเสริมสุขภาพและการอนามัยสิ่งแวดล้อมของประเทศ และทำหน้าที่ในการอภิบาลระบบสร้างเสริมสุขภาพชุมชน

2. ศึกษา วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีการบริการส่งเสริมสุขภาพ การจัดการปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ และการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สร้างและจัดการความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับระบบการสร้างเสริมสุขภาพชุมชน

3. กำหนดและพัฒนาคูณภาพมาตรฐาน และกฎเกณฑ์ รวมทั้งการรับรองมาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพ และการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

4. พัฒนาระบบและกลไกเครือข่ายในการเฝ้าระวังสถานะทางสุขภาพพฤติกรรม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม รวมทั้งการพัฒนาระบบประเมินผลกระทบต่อสุขภาพทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่นระดับโครงการหรือกิจกรรม

5. พัฒนาระบบ กลไก และดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข และ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม

6. ถ่ายทอด และ พัฒนาศักยภาพขีดความสามารถ และการมีส่วนร่วมในการ ส่งเสริมสุขภาพการจัดการปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพการอนามัยสิ่งแวดล้อม และการประเมินผลกระทบ ต่อสุขภาพแก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย และชุมชน

7. ประสานงาน ร่วมมือ สนับสนุนและติดตามนิเทศงานหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคี เครือข่าย รวมทั้งการประสานงานระหว่างประเทศใน งานด้านการส่งเสริมสุขภาพการจัดการปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพการอนามัยสิ่งแวดล้อม และ ประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

8. สร้างกระแสสังคม และรณรงค์เผยแพร่องค์ความรู้และเทคโนโลยีการส่งเสริม สุขภาพ การจัดการปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ การอนามัยสิ่งแวดล้อม และการประเมินผลกระทบต่อ สุขภาพในสังคม

ตารางที่ 7 ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของภาคีสุขภาพ ในการสร้างสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรค การบริการเชิงรุก

ยุทธศาสตร์	วัตถุประสงค์	กลวิธีและมาตรการ
1. การสร้างความเข้มแข็งของภาคีสุขภาพ ในการสร้างสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรค	1. เพื่อสร้างจิตสำนึกด้านสุขภาพให้สังคม ให้ประชาชนมีความตื่นตัวและให้ความสำคัญในการดูแลรักษาสุขภาพตนเองจนเป็นวัฒนธรรม 2. เพื่อเสริมสร้างการทำงานด้านสุขภาพระหว่างภาคีต่างๆ 3. เพื่อให้ภูมิปัญญาไทยมีบทบาทและเป็นทางเลือกในระบบสุขภาพ	1. ส่งเสริมให้ประชาชนแสดงบทบาทในการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม 2. พัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชนและเครือข่ายสุขภาพให้สามารถนำแนวคิดและประสานการดำเนินงานด้านสุขภาพเชิงรุกในพื้นที่ 3. พัฒนาระบบการสมัชชาสุขภาพและกลไกประสานงานอื่น ในการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีสุขภาพ 4. สร้างองค์ความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพ และ 5. สร้างนโยบายสาธารณะ โดยพัฒนาและผลักดันกฎหมาย รวมถึงมาตรการบังคับใช้ อย่างเข้มแข็งในการลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ 6. พัฒนาระบบเฝ้าระวัง ค้นหา คัดกรอง และจัดการให้เหมาะสมตามความรุนแรงของโรค 7. เสริมสร้างความร่วมมือและพัฒนาศักยภาพของประเทศไทยในเวทีประชาคมสาธารณสุขระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาระบบเฝ้าระวังเตือนภัยสุขภาพและจัดการภัยพิบัติ

การพัฒนาระบบเฝ้าระวังเตือนภัยและจัดการภัยพิบัติและภัยสุขภาพ โดยการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ การเกิดโรคระบาดต่างๆ ทั้งอุบัติภัยใหม่และอุบัติซ้ำ สารก่ออันตรายในสิ่งแวดล้อม ในอาหาร ตลอดจนภัยสุขภาพอื่นๆ พัฒนาระบบเฝ้าระวัง เตือนภัย และการจัดการภัยพิบัติ ภัยสุขภาพ ตลอดจนการฟื้นฟูสภาพ ให้เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับชาติ กระทรวงสาธารณสุขในฐานะผู้ดูแลระบบ ควรจัดให้มีโครงสร้างและระบบการบริหารงาน โดยมีการบริหารจัดการรูปแบบพิเศษสำหรับการดำเนินงานบางสาขา รูปแบบพิเศษในสาขาที่ต้องการความยืดหยุ่น คล่องตัวสูงและต้องการธำรงบุคลากรที่มีศักยภาพไว้ในระบบอาจใช้การบริหารจัดการในรูปแบบ Program-Based Management “ศูนย์ป้องกันควบคุมโรคแห่งชาติ (National Center for Disease Control: NCDC)” มีบทบาทในการพัฒนานโยบายร่วมกับภาคีทุกภาคส่วน โดยใช้ข้อมูลทางวิชาการเป็นข้อมูลสำคัญประกอบการจัดทำนโยบาย ทั้งนี้ เมื่อจัดทำร่างนโยบายสำเร็จ ให้นำเสนอต่อ“คณะกรรมการป้องกันควบคุมโรคแห่งชาติ”เพื่อให้ความเห็นชอบ ศูนย์ฯ จะทำหน้าที่ในการประสานขับเคลื่อนนโยบาย รวมถึงติดตามกำกับการดำเนินงานตามนโยบาย ทั้งนี้การพัฒนานโยบายสำหรับปัญหาสำคัญเฉพาะด้าน เช่น นโยบายเอดส์แห่งชาติ จัดทำนโยบายและประเมินผลนโยบาย

1. ทบทวนโครงสร้างและพัฒนาระบบเฝ้าระวังเตือนภัยสุขภาพและจัดการภัยพิบัติ

การทบทวนโครงสร้างและพัฒนาระบบเฝ้าระวังเตือนภัยสุขภาพและจัดการภัยพิบัติ ควรดำเนินการดังนี้

1. กำหนดและพัฒนานโยบาย และยุทธศาสตร์ กฎหมาย มาตรการและคุณภาพมาตรฐานการดำเนินงานในการเฝ้าระวังเตือนภัยสุขภาพ ป้องกัน และการควบคุมโรคและภัยพิบัติ ที่คุกคามสุขภาพของประชาชน
2. ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการเฝ้าระวังเตือนภัยสุขภาพ ป้องกัน และการควบคุมโรคและภัยพิบัติ ที่คุกคามสุขภาพของประชาชน รวมถึงพัฒนาวิชาการและสนับสนุนองค์ความรู้ให้กับหน่วยงานในระดับพื้นที่
3. ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการเฝ้าระวังการเฝ้าระวังเตือนภัยสุขภาพ ป้องกัน และการควบคุมโรคและภัยพิบัติ ที่คุกคามสุขภาพของประชาชน ให้แก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน อปท. และประชาชน

4. จัด ประสาน และพัฒนาระบบ กลไกและเครือข่ายในการเฝ้าระวังสอบสวน การเฝ้าระวังเตือนภัยสุขภาพ ป้องกัน และการควบคุมโรคและภัยพิบัติ ที่คุกคามสุขภาพของ ประชาชนรวมทั้งสื่อสัญญาณเตือนภัยการระบาดของโรคแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน
5. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ กฎหมายว่าด้วยการควบคุม ผลิตภัณฑ์ยาสูบกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ กฎหมายว่าด้วยการควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อนุสัญญาหรือกฎข้อบังคับระหว่างประเทศ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
6. เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานทางด้านวิชาการ เวชภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ในการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุม วินิจฉัย และรักษาโรคอุบัติใหม่และโรค อุตบัติซ้ำ
7. จัดให้มีบริการเพื่อรองรับการส่งต่อผู้ป่วยโรคติดต่อเฉพาะโรคติดต่อสำคัญ และโรคติดต่อร้ายแรงในระดับตติยภูมิ และกักกันผู้ป่วยโรคติดต่ออันตรายตามข้อตกลงระหว่าง ประเทศ
8. จัดให้มีบริการป้องกัน ควบคุม รักษา และฟื้นฟูสุขภาพโรคและภัยที่คุกคาม สุขภาพ ตลอดจนแหล่งแพร่โรค เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในการพัฒนาวิชาการ
9. พัฒนาระบบและกลไก เพื่อให้มีการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายที่อยู่ใน ความรับผิดชอบ

ตารางที่ 8 การพัฒนาระบบเฝ้าระวังเดือนกัญและจัดการกัญพิบัติและกัญสุขภาพ

ยุทธศาสตร์	วัตถุประสงค์	กลวิธีและมาตรการ
1. การพัฒนาระบบเฝ้าระวังเดือนกัญและจัดการกัญพิบัติและกัญสุขภาพ	1. เพื่อให้เกิดความพร้อมในการเตรียมการ มีระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยที่ทำให้ประชาชนวางใจและเมื่อเกิดกัญพิบัติ สามารถจัดการได้อย่างเหมาะสม ทันการณ์	1.สร้างระบบเฝ้าระวัง เดือนกัญด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพ 2.พัฒนาระบบการเตรียมความพร้อมด้านการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อรับมือกัญพิบัติและกัญสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3.พัฒนาระบบการจัดการปัญหาด้านการแพทย์และสาธารณสุข ระหว่างและหลังการเกิดกัญพิบัติและกัญสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างกลไกกลางระดับชาติในการอภิบาลและบริหารจัดการ ทรัพยากรสุขภาพ

การสร้างกลไกกลางระดับชาติในการอภิบาลและบริหารจัดการทรัพยากรสุขภาพ ให้มีความสำคัญกับการสร้างกลไกการบริหารจัดการระบบสุขภาพให้เกิดความเป็นเอกภาพมีธรรมาภิบาล ควรจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายระบบบริการสุขภาพแห่งชาติ (National Health Service Delivery Board) เพื่อวางระบบบริการของประเทศ กำหนดทิศทางการเงินการคลังและบริหารจัดการทรัพยากรด้านสุขภาพของประเทศ มีระบบข้อมูลสุขภาพ ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ ให้เชื่อมต่อแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) สร้างระบบงานให้สามารถสร้างกำลังใจและแรงจูงใจให้บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขมีความสุขและเห็นคุณค่าของการทำงานให้มีความสำคัญกับการสร้างกลไกการบริหารจัดการระบบสุขภาพให้เกิดความเป็นเอกภาพมีธรรมาภิบาล

1. ทบทวนโครงสร้างกลไกการบริหารจัดการ

1.ระดับเครือข่ายบริการหรือพวงบริการหลักในระดับเขต มีบทบาทบริหารจัดการดูแลสุขภาพครบวงจรตามระบบบริการสุขภาพทั้งการส่งเสริม ป้องกัน รักษาฟื้นฟู ครอบคลุมภารกิจด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ และครบถ้วน ตามองค์ประกอบการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมผสมผสาน การจัดบริการตอบสนอง Functional Service Plan รองรับบริการปฐมภูมิตามแนวทางการจัดบริการผู้ป่วยนอกตามพื้นที่ (Satellite OP) เพื่อลดความแออัด รพ.ขนาดใหญ่ และเพิ่มการเข้าถึงบริการ

2.หน่วยบริหารจัดการระดับอำเภอ ต้องการการมีส่วนร่วมที่หลากหลายกว่าระดับจังหวัด ใช้กลไก คณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอ (คปสอ.) ดูแลการจัดบริการในพื้นที่ และให้มีคณะกรรมการสุขภาพพื้นที่ (กสพ.) เป็นกลไกที่ฝ่ายสาธารณสุข (คปสอ.) จะเชื่อมประสานบูรณาการกับภาคส่วนอื่นๆ นอกกระบวนสาธารณสุข เชื่อมโยงสู่ท้องถิ่น

3.การบริหารงบประมาณจากทุกกองทุนสิทธิและแหล่งทุนอื่นๆ เพื่อจัดบริการ บูรณาการในภาพรวมเขตและจัดบริการที่สอดคล้องกับพื้นที่ โดยคำนึงถึงการลดความเหลื่อมล้ำและข้อขัดแย้งในกลุ่มผู้รับบริการในแต่ละกลุ่มสิทธิ และเชื่อว่าจะสามารถให้บริการอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของค่าชดเชยบริการอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอการอภิบาลและบริหารจัดการทรัพยากรสุขภาพ

1. สร้างกลไกระดับชาติในการดูแลระบบบริการสุขภาพให้เกิดเอกภาพ จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายระบบบริการสุขภาพแห่งชาติ (National Health Service Delivery Board)
2. ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ
3. วางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคน ตลอดจนการกระจายและธำรงรักษามูลค่าการให้อยู่ในระบบสุขภาพ
4. พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพให้เหมาะสมและตอบสนองต่อการใช้งาน
5. ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชนด้านการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขบนพื้นฐานประโยชน์ของประชาชน
6. สร้างกลไกการบูรณาการแผนงาน/โครงการ กิจกรรม และการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างหน่วยงานด้านการแพทย์และสาธารณสุขทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น
7. สนับสนุนการวิจัยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่สำคัญ และการจัดการความรู้เพื่อนำมาใช้พัฒนางานด้านการแพทย์และการสาธารณสุข

ตารางที่ 9 สร้างกลไกกลางระดับชาติในการอภิบาลและบริหารจัดการทรัพยากรสุขภาพ

ยุทธศาสตร์	วัตถุประสงค์	กลวิธีและมาตรการ
1. สร้างกลไกกลางระดับชาติในการอภิบาลและบริหารจัดการทรัพยากรสุขภาพ	1. เพื่ออภิบาลระบบสุขภาพอย่างมีธรรมาภิบาล เป็นเอกภาพ 2. เพื่อกำหนดนโยบาย แนวทาง และพัฒนาสิ่งสนับสนุนระบบบริการที่เพียงพอ	1. สร้างกลไกระดับชาติในการดูแลระบบบริการสุขภาพให้เกิดเอกภาพ 2. ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรสุขภาพอย่างมีธรรมาภิบาล 3. วางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนตลอดจนการกระจายและธำรงรักษานูคลาครให้อยู่ในระบบสุขภาพ 4. พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพให้เหมาะสมและตอบสนองต่อการใช้งาน 5. ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชนด้านการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขบนพื้นฐานประโยชน์ของประชาชน 6. สร้างกลไกการบูรณาการแผนงาน/โครงการ กิจกรรม และการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างหน่วยงานด้านการแพทย์และสาธารณสุขทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น 7. สนับสนุนการวิจัยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่สำคัญ และการจัดการความรู้เพื่อนำมาใช้พัฒนางานด้านการแพทย์และการสาธารณสุข